

1777 ¹⁴/₄ 21: 1. Beh. af F. t. L. om Tillæg t. L. om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i off. Eje. 1778

men jeg kunde næsten fristes til at sige, at desværre er der andre, der venter paa, at denne Jordlovgivning skal blive vedtaget, saadan at de ogsaa i gen kan begynde at arbejde, og det er netop de Ejendomsspekulanter og Gaardslagtere, som efter min Opfattelse har gjort saa stor Fortræd i mange Aar, ikke mindst netop i disse Krigsaar. Selv om der ikke er udstykket Ejendomme i meget stor Udstrækning i de Aar, er der jo handlet ret livligt med Landejendomme. Naar man rejser omkring i vort Land i disse Tider, er noget af det mest bedrøvelige, som man ser saa at sige alle Vegne, alle de mishandlede, vanrøgtede og halvvejs ødelagte Herregaarde — eller Proprietærgaarde, skal de maaske nærmest kaldes, som vi støder paa i ret stort Antal saa at sige i alle Egne af Landet; og de Folk, der har udført det Stykke Arbejde, men som er i en lidt uheldig Stilling for Tiden, og som, om jeg saa maa sige, har faaet Halen lidt i Klemme, venter ogsaa paa en Jordlovgivning, der kunde give dem Lejlighed til igen at begynde at arbejde paa deres Vis. Netop af Hensyn til dem og af Hensyn til den Spekulation, som vi ved, der kommer ved alle Jordlove, er det nødvendigt, at vi søger Udvej til at hindre denne Spekulation, og det gør vi ved en Ekspropriationsbestemmelse, og det vilde vi ogsaa kunne gøre ved den Skatte-lovgivning, som jeg venter vi ad Aare faar Lejlighed til at se. Jeg vil gerne sige, at det danske Landbrugs største Velgører vil efter min Opfattelse netop være den, der faar Lejlighed til at trække dansk Jord ud af Spekulationen og gennemføre en Lovgivning, der fjerner Spekulationsmuligheden fra dansk Jord og dansk Lovgivning.

Jeg skal indskrænke mig til disse Bemærkninger. Det er, som sagt, med store Betænkkeligheder, jeg i det hele taget er kommet ind paa det, og jeg tør ikke opholde mig videre derved efter den haandfaste Behandling, den højtærede Landbrugsminister netop forleden gav Ekspropriations-tanken; men jeg har dog, som sagt, ikke kunnet undlade at gøre de faa Bemærkninger, jeg har gjort derom. Jeg skal ellers ikke komme ind paa her at omtale de Ændringsforslag, som er blevet stillet og forkastet i Folketinget. Jeg tænker ikke paa at optage dem her, fordi jeg ved, at det vilde være ganske haabløst; de vilde sikkert

faa samme Skæbne og blive afvist med mindst lige saa stor Sikkerhed her, som de blev i Folketinget. Men jeg vil endnu gerne have Lov til at nævne et af de Forslag, der var stillede af det socialdemokratiske Mindretal alene, og som gik ud paa at yde Driftslaan til Støtte af de nyoprettede Husmandsbrug. Det var Socialdemokraterne, som sagt, der alene stillede det, og det blev ogsaa forleden drøftet her og meget bestemt afvist af den højtærede Landbrugsminister. Ved Behandlingen af dette Lovforslag her har Loven af 4. Oktober om Anvendelse af Jord i offentligt Eje jo været Genstand for en ret stærk Kritik fra visse Sider; man har beklaget de Mennesker, som fik Jord efter denne Lov. Jeg tror, at man kunde udstrække denne Beklagelse omtrent i lige saa høj Grad til alle ubemidlede Nybegyndere, der har været, lige siden vi fik den første Lov om Statshusmandsbrug. Svagheden for de Menneskers Vedkommende ligger nemlig først og fremmest deri, at de mangler den nødvendige Driftskapital, og at det varer alt for længe, inden de kan faa drevet Ejendommen op til den normale Ydeevne; man har i denne Periode alt for smaa Indtægter, medens man nok skal faa Lov til at svare Udgifterne til deres fulde Højde lige fra første Begyndelse. Jeg tror, at det vil være meget nyttigt, om nogle af disse Nybegyndere kunde faa en Haandsrækning i Form af et Driftslaan, større eller mindre, ligegyldigt under hvilken Form det ydes. Selv om vi altsaa ikke faar det med netop i dette Lovforslag, kunde jeg tænke mig, at man senere kunde tage Spørgsmaalet op igen. Den højtærede Landbrugsminister gjorde ganske vist forleden gældende, at de, der ikke først kunde spare saa meget sammen af deres Arbejdsfortjeneste og bagefter kunde skabe sig saa stor Tillid til deres Person, at de kunde faa den nødvendige Hjælp og Kredit, de var, saa vidt jeg forstod, egentlig ikke værd at tage med i Betragtning, de fortjente egentlig ikke at faa et af de nye Landbrug, som her er Tale om. Der er maaske nok en og anden af dem, som ikke fortjener det; men i al Almindelighed kan jeg ikke helt underskrive den Bedømmelse. Jeg tror, at der her maa skelnes mellem de forskellige Mennesker i nogen Grad, efter som de er vokset op i Gaardmandshjem